Vol 6 Issue 6 Dec 2016 ISSN No :2231-5063

International Multidisciplinary Research Journal

Golden Research Thoughts

Chief Editor
Dr.Tukaram Narayan Shinde

Publisher
Mrs.Laxmi Ashok Yakkaldevi

Associate Editor
Dr.Rajani Dalvi

Honorary
Mr.Ashok Yakkaldevi

Welcome to GRT

RNI MAHMUL/2011/38595 **ISSN No.2231-5063**

Golden Research Thoughts Journal is a multidisciplinary research journal, published monthly in English, Hindi & Marathi Language. All research papers submitted to the journal will be double - blind peer reviewed referred by members of the editorial board.Readers will include investigator in universities, research institutes government and industry with research interest in the general subjects.

Regional Editor

Manichander Thammishetty
Ph.d Research Scholar, Faculty of Education IASE, Osmania University, Hyderabad

International Advisory Board

Kamani Perera
Regional Center For Strategic Studies, Sri Lanka

Janaki Sinnasamy
Librarian, University of Malaya

Romona Mihaila
Spiru Haret University, Romania

Delia Serbescu
Spiru Haret University, Bucharest, Romania

Anurag Misra
DBS College, Kanpur

Titus PopPhD, Partium Christian University, Oradea,Romania

Mohammad Hailat
Dept. of Mathematical Sciences, University of South Carolina Aiken

Abdullah Sabbagh
Engineering Studies, Sydney

Ecaterina Patrascu
Spiru Haret University, Bucharest

Loredana Bosca
Spiru Haret University, Romania

Fabricio Moraes de Almeida
Federal University of Rondonia, Brazil

George - Calin SERITAN
Faculty of Philosophy and Socio-Political Sciences Al. I. Cuza University, Iasi

Hasan Baktir
English Language and Literature Department, Kayseri

Ghayoor Abbas Chotana
Dept of Chemistry, Lahore University of Management Sciences[PK]

Anna Maria Constantinovici
AL. I. Cuza University, Romania

Ilie Pintea,
Spiru Haret University, Romania

Xiaohua Yang
PhD, USA

......More

Editorial Board

Pratap Vyamktrao Naikwade
ASP College Devrukh,Ratnagiri,MS India

R. R. Patil
Head Geology Department Solapur University,Solapur

Rama Bhosale
Prin. and Jt. Director Higher Education, Panvel

Salve R. N.
Department of Sociology, Shivaji University,Kolhapur

Govind P. Shinde
Bharati Vidyapeeth School of Distance Education Center, Navi Mumbai

Chakane Sanjay Dnyaneshwar
Arts, Science & Commerce College, Indapur, Pune

Awadhesh Kumar Shirotriya
Secretary,Play India Play,Meerut(U.P.)

Iresh Swami
Ex - VC. Solapur University, Solapur

N.S. Dhaygude
Ex. Prin. Dayanand College, Solapur

Narendra Kadu
Jt. Director Higher Education, Pune

K. M. Bhandarkar
Praful Patel College of Education, Gondia

Sonal Singh
Vikram University, Ujjain

G. P. Patankar
S. D. M. Degree College, Honavar, Karnataka

Maj. S. Bakhtiar Choudhary
Director,Hyderabad AP India.

S.Parvathi Devi
Ph.D.-University of Allahabad

Sonal Singh,
Vikram University, Ujjain

Rajendra Shendge
Director, B.C.U.D. Solapur University, Solapur

R. R. Yalikar
Director Managment Institute, Solapur

Umesh Rajderkar
Head Humanities & Social Science YCMOU,Nashik

S. R. Pandya
Head Education Dept. Mumbai University, Mumbai

Alka Darshan Shrivastava
Shaskiya Snatkottar Mahavidyalaya, Dhar

Rahul Shriram Sudke
Devi Ahilya Vishwavidyalaya, Indore

S.KANNAN
Annamalai University,TN

Satish Kumar Kalhotra
Maulana Azad National Urdu University

Address:-Ashok Yakkaldevi 258/34, Raviwar Peth, Solapur - 413 005 Maharashtra, India
Cell : 9595 359 435, Ph No: 02172372010 Email: ayisrj@yahoo.in Website: www.aygrt.isrj.org

GRT Golden Research Thoughts

ISSN: 2231-5063 Impact Factor : 4.6052(UIF) Volume - 6 | Issue - 6 | December - 2016

दुष्काळी परिस्थिती बाबत ग्रामीण कांदबरीकारांनी निर्माण केलेले प्रश्न एक अभ्यास

प्रा.डॉ. माधव जाधव[1] , प्रा.कृष्णा सुदामा इंगळे[2]
[1]मराठी विभाग प्रमुख , नारायणराव वाघमारे महाविद्यालय, आखाडा बाळापूर ,ता. कळमनुरी जि. हिंगोली.
[2]मराठी विभाग प्रमुख , कै.बाबुराव पाटील महाविद्यालय, हिंगोली. ता.जि.हिंगोली.

प्रस्तावना :

सर्व सामान्य माणसा प्रमाणे साहित्याची निर्मिती करणारा, संवेदनशील मनाचा, सृजनशील साहित्यिक हा ही त्या त्या काळाचा, त्या त्या काळात घटणाऱ्या घटनांचा, प्रसंगाचा साक्षीदार असतो.

भारत हा खेडयांचा व कृषिप्रधान देश आहे. देश स्वतंत्र झाला. तेंव्हा ग्रामीण भागात राहणाऱ्या लोकांची संख्या 82 टक्के होती, त्यामुळे देशाच्या विकासात ग्रामीण विकास केंद्र बिंदु ठरणे अनिवार्य होते. ग्रामीण समाजाच्या आर्थिक, सामाजिक, राजकिय, शैक्षणिक, सांस्कृतिक इत्यादी क्षेत्रातील विविध समस्या मराठी ग्रामीण कांदबरीकाराने आपल्या कादंबरीत रेखाटल्या आहेत. ग्रामीण कादंबऱ्यांमधून दुष्काळ ग्रस्तांच्या जीवनाची कहाणी मांडली आहे. या कादंबऱ्या म्हणजे शापित, हाल्या हाल्या दुधू दे ! रानखळगी, चारापाणी, असं जगणं तोलाचं, कोयता, तहान, राघववेळ, पाचट, पांगिरा, धूळ पेरणी, ऐसे कुणबी भूपाळ, वारुळ, बारोमास इ. या कादंबऱ्यां मधून कांदबरीकारांनी दुष्काळी परिस्थिती, लोकांचे बदलेले जीवनमान, राणचे चित्र, गावचे चित्र जसे उभे केले आहे.

दुष्काळ पडल्या नंतर किंवा दुष्काळी परिस्थिती निर्माण झाल्या नंतर संपूर्ण कृषी जीवन विस्कळीत होते. ग्राम जीवनावर परिणाम होतात, तसेच सामाजिक संबंधावर ही परिणाम होतात काय? या परिणांमाचे नेमके स्वरुप काय आहे? दुष्काळामुळे या सर्व घटकांना प्रभावित केल्यानंतर कोणते नवे प्रश्न निर्माण होतात? कोणते जुने प्रश्न उफाळून येतात वा वेगळया रुपात अवतरतात? या सर्व प्रश्नाचाही या दुष्काळी ग्रामीण कांदबऱ्यामधून येणे आवश्यक आहे. या शोधातून प्रश्नांचे नेमके स्वरुप स्पष्ट होईल. या सर्व प्रश्नांची कांदबरीकारांनी काही उत्तरे शोधली आहेत काय? याचा ही शोध वेध घेणे संयुक्तिक होईल.

शेतीमध्ये निर्माण झालेल्या प्रश्नांची पार्श्वभूमी समजावून घेणे गरजेचे आहे, ही पार्श्वभूमी आणि प्रश्न डॉ. मनोहर सुरवाडे यांनी मांडले आहेत ''आपल्या देशात डंकेल प्रस्ताव आणि गॅट करारामुळे......... उदारीकरण, मुक्त अर्थव्यवस्था, खाजगीकरण आणि मुक्त बाजार पेठ या संबंधीचे धोरण जागतिकरणाच्या प्रक्रियेशी बांधल्या गेलीत. त्या अनुंषगाने राजकीय सुत्रे बनविली गेली परिणामी देशीयतेकडे दुर्लक्ष झाले. शेतकऱ्याची सबसीडी कमी करण्यात आली खते बी बियाण्यांचे भाव वाढले. साठेबाजी, काळाबाजार होउन व्यापारी व भांडवलदाराचे उखळ पांढरे झाले. महागडे आणि कधी खोटे बी बियाणे व खते शेतकऱ्यांना अडचणीचे ठरले. नापिकी व कर्जबाजारीपणा यामुळे सर्वसामान्य शेतकरी रंजीस झाला, तेव्हा आगतिकतेतून त्यांने आत्मघातकी पर्याय निवडले. शेतकऱ्यांच्या आत्महत्येचे सत्र ही सुरु झाले शेत मजूर हवालदील बनले. स्वांतत्र्योत्तर पहिल्या काही पंचवार्षिक योजनातून शेती सुधारण्यावर अधिक भर देण्यात आला. तो या काळात फारच कमी झाला. जलसिंचन आणि कृषिविषयक विकास योजनांची लक्षपूर्ती केली गेली नाही. उलट बहुराष्ट्रीय कंपन्याना व परदेशी भांडवलदारांना येथील जमिनी संपादन करण्याची मोकळीक दिल्याने शेतकरी प्रकल्पग्रस्त बनून त्याच्या जीवनाची वाताहत झाली. या पार्श्वभूमीवरुन शेती,दुष्काळ, कृषिजीवन, ग्रमजीवनाकडे आणि त्यामधून होणाऱ्या बदलांकडे, परिणामांकडे पहावे लागेल. या सर्वासह कांदबरीकारांने टिपलेले प्रश्न कसे मांडले आहेत? या प्रश्नाचा शोध घ्यावा लागेल. ''

दुष्काळ कोरडवाहू शेतकरी, आणि त्याची टिचभर जमीन, त्यातून येणारे उत्पन्न हे विषय इतर शेतकऱ्यांच्या दृष्टीने चेष्टेचे विषय होतात. बाबाराव मुसळे यांनी 'हाल्या हाल्या दुधू दे' या कांदबरीमधून नेमका प्रकाश टाकलेला दिसतो.

शेषराव मोहिते यांनी 'धूळपेरणी' कांदबरीतून समस्त शेतकऱ्यांच्या वतीने उव्दिग्रतेने कडवट प्रश्न विचारला आहे. हा प्रश्न इथल्या राज्यव्यवस्थेला, अर्थकारणाला, समाजकारणाला गप्प–गप्प करणारा आहे. या सवालातून शेतकऱ्यांचे मन उघडे होउन व्यक्त झाले आहे.

समारोप :

दुष्काळामुळे शेतकऱ्यांपुढे विविध प्रश्न निर्माण झालेले आहेत, ते कांदबरीकारांनी मांडले आहेत. दुष्काळी कामांमधून प्रश्न निर्माण झाले आहेत. दुष्काळामुळे शेती करणारा शेतकरी शेतमजुर झालेला दिसतो. शेतकऱ्यांच्या उत्पादनाला जशी किंमत मिळत नाही. तसाच प्रकार त्यांच्या श्रमाबाबतीतही घडतांना दिसतो. त्यांच्या घामालाही पुरेसा दाम मिळताना दिसत नाही. घरातले प्रश्न मिटविण्यासाठी, भूक भागविण्यासाठी सावकाराकडून कर्ज घ्यावे लागते मात्र दुष्काळात व्याजाचा दरही शेतकऱ्यांना रस्यावर मुरुम,खडी टाकण्याचे काम करावे लागते. दुष्काळामुळे शेतकऱ्यांला मैला कामगार म्हणून काम करावे लागते असे कांदबरीकारने नोंदविले आहे. काही वेळा कामाचा मोबदला म्हणून पदरात मुठभर धान्य पडलेले दिसते. दिवसभराच्या श्रमाचा मोबदला म्हणजे हे धान्य ! हे प्रश्न व दुष्काळाने निर्माण केलेले दिसतात.

संदर्भग्रंथ :

1.चंदनशीव भास्कर : माती आणि मंथन
2.मुसळे बाबाराव : हाल्या हाल्या दुधू दे !
3.मोहिते शेषराव : असं जगणं तोलाचं
4.गुंदेकर श्रीराम : ग्रामीण साहित्य : प्रेरणा
5.आनंद यादव : ग्रामीणता : स्वरुव व वास्तव

Publish Research Article
International Level Multidisciplinary Research Journal
For All Subjects

Dear Sir/Mam,

We invite unpublished Research Paper,Summary of Research Project,Theses,Books and Book Review for publication,you will be pleased to know that our journals are

Associated and Indexed,India

- ✶ International Scientific Journal Consortium
- ✶ OPEN J-GATE

Associated and Indexed,USA

- EBSCO
- Index Copernicus
- Publication Index
- Academic Journal Database
- Contemporary Research Index
- Academic Paper Databse
- Digital Journals Database
- Current Index to Scholarly Journals
- Elite Scientific Journal Archive
- Directory Of Academic Resources
- Scholar Journal Index
- Recent Science Index
- Scientific Resources Database
- Directory Of Research Journal Indexing

Golden Research Thoughts
258/34 Raviwar Peth Solapur-413005,Maharashtra
Contact-9595359435
E-Mail-ayisrj@yahoo.in/ayisrj2011@gmail.com
Website : www.aygrt.isrj.org